

---

*Utskottet för sysselsättning och sociala frågor
Ordföranden*

5.9.2024

Johan Van Overtveldt
Ordförande
Budgetutskottet
BRYSSEL

Ärende: Yttrande över Europeiska unionens allmänna budget för budgetåret 2025 – alla avsnitt (2024/0176(BUD))

Inom ramen för det aktuella förfarandet har utskottet för sysselsättning och sociala frågor fått i uppdrag att lägga fram ett yttrande för ditt utskott. Vid utskottssammanträdet den 23 juli 2024 beslutade EMPL-utskottet att översända detta yttrande i form av en skrivelse. Vid utskottssammanträdet den 4 september behandlade utskottet för sysselsättning och sociala frågor detta ärende och antog sitt yttrande i form av en skrivelse som utarbetats under ledning av EMPL-utskottets föredragande av yttrande Romana Tomc¹. Utskottet beslutade att uppmana budgetutskottet att som ansvarigt utskott infoga följande förslag i det förslag till resolution som antas.

Med vänlig hälsning

Li Andersson

---

¹ Följande ledamöter var närvarande vid slutomröstningen: Jagna Marczułajtis-Walczak (andra vice ordförande), Katrin Langensiepen (tredje vice ordförande), Romana Tomc (föredragande av yttrande), Elena Donazzan, Chiara Gemma, Marlena Małag, Georgiana Teodorescu (för ECR), Petar Volgin (för ESN), Jan-Peter Warnke, Maria Zacharia (för NI), Nikola Bartušek, Marie Dauchy, Mélanie Disdier (för PfiE), Maravillas Abadía Jover, Pascal Arimont, Andrzej Buła, David Casa, Niels Geuking, Christophe Hansen, Isabelle Le Callennec, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Liesbet Sommen (för PPE), Grégory Allione, Irena Joveva, Jana Toom, Marie-Pierre Vedrenne, Brigitte van den Berg (för Renew), Marc Angel, Gabriele Bischoff, Estelle Ceulemans, Isilda Gomes, Marit Maij, Idoia Mendia Cueva, Roxana Mînzatu, Evelyn Regner, Cecilia Strada, Raffaele Topo, Marianne Vind (för S&D), Konstantinos Arvanitis, Leila Chaibi, Per Clausen, Catarina Martins (för The Left), Isabella Tovaglieri och Alexandre Varaut (för PfiE i enlighet med artikel 209.7) och Loucas Fourlas (för PPE i enlighet med artikel 209.7).

YTTRANDE

1. Utskottet för sysselsättning och sociala frågor (EMPL-utskottet) betonar de befintliga utmaningar som människor i Europa står inför, särskilt stigande levnadskostnader och inflation – i synnerhet höga energi-, livsmedels- och bostadspriser –, som leder till ökad sårbarhet, ökade sociala och ekonomiska ojämlikheter, och som förstärker och förvärrar fattigdomen liksom klimatkrisen och krisen för den biologiska mångfalden och i synnerhet de direkta effekterna av extrema väderhändelser, som inverkar negativt på EU:s socioekonomiska landskap och arbets- och levnadsvillkor samt hälsan och välbefinnandet för människor som bor i Europa och därmed hotar hållbar tillväxt och sysselsättning. Utskottet framhäver att detta, tillsammans med den gröna och digitala omställningen samt den demografiska förändringen, kommer att kräva kraftfulla och proportionerliga budgetåtgärder under 2025, och uttrycker därför sin oro över de mycket begränsade marginalerna och den återstående flexibiliteten i budgetförslaget, och pekar på behovet av att mobilisera tillräckliga resurser för EU:s sysselsättnings- och socialpolitik för att säkerställa att genomförandet av handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter och uppnåendet av målen i Portoförklaringen prioriteras.
2. EMPL-utskottet anser att en grundförutsättning för att klara dessa utmaningar är att man höjer lönerna, främjar rättvisa och anständiga löner och bekämpar fattigdom bland förvärvsarbetande.
3. EMPL-utskottet erinrar om den europeiska pelaren för sociala rättigheter, handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter av den 4 mars 2021 inklusive Europa 2030-strategins överordnade mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning, den av Europeiska rådet antagna Portoförklaringen av den 8 maj 2021 om sociala frågor, trepartsförklaringen om en dynamisk europeisk social dialog och La Hulpe-förklaringen om framtiden för den europeiska pelaren för sociala rättigheter.
4. EMPL-utskottet erinrar vidare om att handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter syftar till att EU ska uppnå specifika mål senast 2030, bland annat att minst 78 % av alla mellan 20 och 64 år ska ha en anställning, att minst 60 % av alla vuxna ska delta i utbildning varje år och att antalet personer som riskerar fattigdom eller social utestängning ska minska med minst 15 miljoner, varav 5 miljoner barn. I och med att fattigdom och arbetslöshet förväntas öka blir det emellertid allt svårare att ens uppnå dessa mål, såvida inte särskilda insatser och särskilt stöd ägnas åt att minska det nuvarande trycket på de sociala trygghetssystemen och mildra krisens sociala konsekvenser, samt till att ge stöd till flyktingar och till att säkerställa anständiga levnadsvillkor för alla, med tillgång till samhällsviktiga tjänster av hög kvalitet såsom hälsa, utbildning och bostäder.

5. EMPL-utskottet påpekar att Europeiska socialfonden+ (ESF+) är en av de centrala faktorerna för att stärka unionens sociala dimension och är därför särskilt oroat över minskningen av den direkt förvaltade delen av ESF+ till följd av revideringen av den fleråriga budgetramen – genom vilken tillgången och möjligheterna till sådana ytterligare åtgärder som ingår i en tillräckligt finansierad ESF+ minskar – mot bakgrund av de kraftigt ökade levnadskostnaderna och konsekvenserna därav för arbetstagare och deras familjer. Utskottet framhåller också den viktiga roll som Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för uppsagda arbetstagare spelar, och uppmanar medlemsstaterna att på ett bättre sätt utnyttja de minskade medel som finns tillgängliga liksom kapitlen om faciliteten för återhämtning och resiliens och REPowerEU-kapiteln, Fonden för en rättvis omställning (FRO), kapitel 5 i rättsakten om nettonollindustri, Eruf och InvestEU-programmet.
6. EMPL-utskottet betonar vikten av delen för sysselsättning och social innovation (EaSI) i ESF+ för investeringar i social innovation och för att stimulera arbetskraftens rörlighet, och beklagar rådets kraftiga nedskärning av denna budgetpost. Utskottet insisterar på att denna budgetpost återställs till det belopp som kommissionen föreslår i sitt budgetförslag.
7. EMPL-utskottet uttrycker oro över arbetslösheten i EU, samtidigt som vi ser brist på arbetskraft inom flera sektorer, och uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att prioritera kampen mot arbetslösheten bland ungdomar och personer med funktionsnedsättning samt att tillhandahålla utbildning för att bekämpa kompetensbrist på arbetsmarknaden genom att utnyttja befintliga EU-initiativ. Utskottet erkänner den centrala roll som yrkesutbildning och avlönad praktik spelar för ungdomars övergång till arbetslivet, och betonar vikten av att investera i kvaliteten på sådan utbildning och praktik, inbegripet anständiga arbetsvillkor och attraktionskraft genom ESF+ och i en förstärkt ungdomsgaranti.
8. EMPL-utskottet betonar vikten av politik och åtgärder för att stödja övergången på arbetsmarknaden och behovet av att stärka våra ekonomiers konkurrenskraft när det gäller den gröna och digitala omställningen. Utskottet belyser dels den roll som Fonden för en rättvis omställning spelar när det gäller att stödja arbetstagare, dels faciliteten för återhämtning och resiliens och sammanhållningspolitiken och dess betydelse för att hantera de sociala aspekterna av omställningen – särskilt skapandet av nationell social infrastruktur och stöd till arbetssökande, inbegripet kompetenshöjning och omskolning, samtidigt som man säkerställer ett skyddsnet för dem som hamnat på efterkälken – och efterlyser ett snabbare genomförande av dem.
9. EMPL-utskottet anser att psykisk hälsa på arbetsplatsen är en ny viktig fråga inom socialpolitiken. Pandemin har påskyndat utvecklingen av nya förutsättningar och nya arbetsformer genom digitaliseringen, inbegripet artificiell intelligens (AI), otrygga anställningar och osäkerhet, algoritmisk verksamhetsledning och en ”alltid tillgänglig-kultur”, som medför både möjligheter och utmaningar för arbetsmarknaden och balansen mellan arbete och privatliv. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet kommissionens initiativ att lansera en övergripande strategi för psykisk hälsa samt rådets slutsatser om psykisk hälsa och otryggt arbete och åtagandet att reglera rätten att inte vara uppkopplad.

10. EMPL-utskottet anser man måste motverka att personer utestängs från arbetsmarknaden till följd av längre sjukledigheter orsakade av allvarliga icke-överförbara sjukdomar såsom cancer, hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes, kroniska luftvägssjukdomar, psykiska och neurologiska störningar samt reumatiska och muskuloskeletal sjukdomar. Utskottet efterlyser därför initiativ som fokuserar på anpassning av arbetsplatsen, flexibla arbetsvillkor och strategier för att stödja arbetstagares återvändande efter längre frånvaro.
11. EMPL-utskottet understryker att rätten till arbete och sysselsättning är en grundläggande rättighet som fastställs i artikel 27 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Utskottet noterar dock att det på EU-nivå endast är 50,6 % av alla personer med funktionsnedsättning som är anställda, jämfört med 74,8 % av alla personer utan funktionsnedsättning. Utskottet efterlyser därför en sysselsättnings- och kompetensgaranti för personer med funktionsnedsättning för att öka deras deltagande på den öppna arbetsmarknaden.
12. EMPL-utskottet anser att investeringar i livslångt lärande, yrkesutbildning, omskolning och kompetenshöjning är avgörande för att stödja arbetstagare genom den gröna och digitala omställningen och för att stärka unionens hållbara konkurrenskraft och motståndskraft mot externa chocker. Utskottet anser också att den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP) och lanseringen av nettonollindustriakademierna inom ramen för rättsakten om nettonollindustri är viktiga komponenter i den europeiska strategin för att främja investeringar i kritisk och framväxande teknik och för att ta itu med arbetskraftsbrist och kompetensbehov.
13. EMPL-utskottet framhåller den nyckelroll som akademierna kommer att spela när det gäller att sprida kunskap och kompetens om nettonollteknik som kan stärka unionens konkurrenskraft och dess globala ställning inom nettonollindustrin.
14. EMPL-utskottet påminner om unionens åtagande att främja arbetsmarknadsparternas roll och underlätta social dialog, i enlighet med artikel 152 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och betonar behovet av att säkerställa lämpligt stöd för social dialog och för arbetsmarknadsparternas kapacitet samt behovet av att garantera lämpligt stöd till informations- och utbildningsåtgärder för fackföreningar, även i anslutningsländerna. Utskottet motsätter sig därför minskningen jämfört med tidigare år av dessa budgetposter i 2025 års budget.

15. EMPL-utskottet står för en familje- och socialpolitik som hjälper barn att få en bättre start i livet och som säkerställer balans mellan arbete och privatliv för alla arbetstagare. Utskottet erkänner den avgörande roll som familje- och barnbidrag spelar, särskilt för utsatta hushåll, som en del av rättvisa och inkluderande sociala trygghetssystem och som måste anpassas till olika familjearrangemang och ge snabb tillgång till socialt skydd och tillräckligt stöd för alla i enlighet med medlemsstaternas praxis. Med tanke på den ökande barnfattigdomen upprepar utskottet därför sin uppmaning att snarast öka finansieringen av den europeiska barngarantin och att en särskild budget behöver tas fram. Utskottet påminner vidare om sin ståndpunkt att alla medlemsstater bör använda minst 5 % av ESF+-medlen inom ramen för delad förvaltning till riktade åtgärder mot barnfattigdom och till stöd för genomförandet av barngarantin samt fullt ut utnyttja andra befintliga finansieringsmöjligheter inom ramen för EU:s budget – såsom ReactEU och faciliteten för återhämtning och resiliens – för att utrota barnfattigdom. Utskottet betonar hur viktig den europeiska barngarantin är för att garantera grundläggande rättigheter och viktiga tjänster.
16. EMPL-utskottet understryker att EU står inför demografiska utmaningar med en åldrande befolkning på grund av låga födelsetal och längre förväntad livslängd. Utskottet välkomnar dessutom den europeiska strategin för vård och omsorg och efterlyser tillräcklig finansiering i budgeten för 2025. Utskottet efterlyser ytterligare stödinitiativ för formella och informella vårdare, deras arbetsvillkor och deras balans mellan arbete och privatliv. Utskottet efterlyser dock kraftfulla politiska åtgärder för att hantera de samhälleliga konsekvenserna av demografiska förändringar.
17. EMPL-utskottet betonar att kvinnor i större utsträckning drabbas av undersysselsättning, arbetslöshet samt sociala risker. För att uppnå sysselsättningsmålet i Portoförklaringen krävs ambitiösa nationella mål för att inkludera kvinnor i arbetskraften. Utskottet efterlyser jämställdhetsintegrering i budgetarbetet till stöd för politik och verksamhet som främjar såväl lika deltagande som lika lön, lika pension och lika behandling av kvinnor på arbetsmarknaden.
18. EMPL-utskottet välkomnar att kommissionen har vidareutvecklat en metod för att spåra jämställdhetsrelaterade utgifter i den fleråriga budgetramen 2021–2027 med fokus på politikens utformning och resursfördelning, och i synnerhet en jämställdhetsfokuserad konsekvensanalys i efterhand på en mer detaljerad nivå och en rapportering om volymer. Utskottet beklagar att de första resultaten av denna spårning visar att EU:s utgifter i detta avseende är otillräckliga, eftersom endast 19 miljoner EUR av EU:s budget har en direkt positiv inverkan på kvinnor, och uppmanar kommissionen att göra en helhetsbedömning av jämställdhetseffekterna och möjliggöra att alla relevanta uppgifter finns tillgängliga för spårningen.
19. EMPL-utskottet uppmanar kommissionen att tillhandahålla en mer detaljerad metod för att spåra utgifter som avser målen för hållbar utveckling inom EU:s sociala budget baserad på principerna för den europeiska pelaren för sociala rättigheter, och att lägga fram en social resultattavla samt indikatorer för välbefinnande för att mäta den övergripande effekten av olika EU-instrument.

20. EMPL-utskottet betonar att det europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (Sure) har visat sig vara framgångsrikt när det gäller att bekämpa arbetslöshet till följd av covid-19-pandemin, och uppmanar vidare kommissionen att bygga vidare på Sure-instrumentet för att stödja nationella system som värnar sysselsättning och bevarar arbetstagarnas inkomster och som tillfälligt kan aktiveras när en del av EU drabbas av en ekonomisk chock.
21. EMPL-utskottet insisterar på vikten av att investera i social inkludering och i åtgärder, särskilt för människor i utsatta situationer samt för de mindre bemedlade och missgynnade grupperna. Utskottet upprepar sitt krav på en övergripande strategi mot fattigdom. Det betonar att denna strategi bör omfatta nya och ytterligare initiativ för att bekämpa fattigdom och uppnå fattigdomsmålet för 2030. Utskottet påminner också EU om dess åtagande att utrota hemlösheten senast 2030 och betonar vikten av att förbättra levnadsstandarden för alla människor som bor i EU samt att ta itu med sociala klyftor när det gäller levnads- och arbetsvillkor genom sociala investeringar, inbegripet lämpliga sociala tjänster och samhällsviktiga tjänster, hälso- och sjukvård av god kvalitet och välfungerande offentliga hälso- och sjukvårdssystem med tillräcklig hälso- och sjukvårdspersonal. I detta avseende insisterar utskottet på att reglerna för användningen av unionens utgifter och medel måste säkerställa och förbättra efterlevnaden av högsta möjliga sociala rättigheter och demokratiska principer, anpassas till EU: s sociala åtaganden och mål samt arbetstagarnas grundläggande rättigheter. Utskottet påminner om skyldigheten att följa EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna i enlighet med ESF+-förordningen och förordningen om gemensamma bestämmelser och efterlyser bestämmelser som endast tillåter offentliga medel för arbetsgivare som respekterar arbetstagarnas rättigheter och tillämpliga arbetsvillkor.
22. EMPL-utskottet uttrycker oro över den försämrade situationen i hela EU när det gäller tillgången till bostäder till skälig kostnad. I detta avseende välkomnar utskottet kommissionens ordförandes åtagande att lägga fram en EU-plan för bostäder till skälig kostnad som kommer att omfatta stöd till och investeringar i skapandet av fler bostäder till skälig kostnad. Utskottet uppmanar enträget kommissionen att gå vidare med bostadsfrågan som en av sina främsta prioriteringar. Utskottet uppmanar också medlemsstaterna att fullt ut utnyttja de sammanhållningspolitiska medel som finns tillgängliga för investeringar i bostäder till skälig kostnad.
23. EMPL-utskottet erinrar om det mycket viktiga arbete som utförs av de fem EU-byråer som är verksamma inom social- och sysselsättningspolitiken, nämligen Europeiska arbetsmyndigheten, Europeiska institutet för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (Eurofound), Europeiska arbetsmiljöbyrån (EU-Osha), Europeiska centrumet för utveckling av yrkesutbildning och Europeiska yrkesutbildningsstiftelsen (ETF). Utskottet anser att dessa byråer måste ha tillräcklig personal och tillräckliga resurser, med beaktande av inflationen, så att de kan fullgöra sitt uppdrag, uppnå sina mål och utföra sina uppgifter allteftersom dessa förändras. Utskottet uppmanar kommissionen att säkerställa att byråernas sakkunskap används där EU-medel kan användas effektivare jämfört med alternativa lösningar. Detta inbegriper tillgång till program såsom Horisont Europa för de byråer som har en tydlig forskningsprofil samtidigt som man strikt undviker dubbelfinansiering av deras ordinarie verksamhet.

24. EMPL-utskottet upprepar sin tidigare uppmaning om att stödja Europeiska arbetsmyndighetens krav att omvandla 15 utstationerade nationella experttjänster till tjänster för tillfälligt anställda och kravet på ytterligare två tjänster för kontraktsanställda – utan budgetkonsekvenser – så att myndigheten ska kunna locka till sig och behålla de personalresurser som krävs för att den ska kunna utföra sina uppgifter och att närma andelen utstationerade nationella experter i förhållande till Europeiska arbetsmyndighetens personal till den situation som råder i andra EU-byråer.

25. EMPL-utskottet påminner om att pilotprojekt och förberedande åtgärder är väsentliga för att testa nya politiska initiativ på områdena sysselsättning och social delaktighet. Utskottet påminner dock om att bedömningen av pilotprojekt och förberedande åtgärder är förankrad i det interinstitutionella avtalet och upprepar sin uppmaning till kommissionen att opartiskt utvärdera förslag till pilotprojekt och förberedande åtgärder på grundval av en rättslig och finansiell bedömning, på ett sätt som återspeglar fördelarna med förslagen. Utskottet har gång på gång under de senaste åren blivit besviket över kvaliteten på bedömningarna av förslagen och uppmanar kommissionen att intensivfiera dialogen med parlamentet om hur innovativa idéer kan bli berättigade till stöd och att ge detaljerad samt tydligare och öppnare återkoppling och förklaringar av sina bedömningar. Utskottet påminner också om att genomförandet av ett pilotprojekt eller en förberedande åtgärd som antagits måste överensstämma med det antagna förslaget.

BILAGA: ENHETER ELLER PERSONER SOM FÖREDRAGANDEN HAR MOTTAGIT SYNPUNKTER FRÅN

Föredraganden förklarar på eget ansvar att hon inte har mottagit några synpunkter från någon enhet eller person som ska förtecknas i denna bilaga i enlighet med artikel 8 i bilaga I till arbetsordningen.